

Multimediale leeromgeving beroepsvoorbereiding leraar
Didactische dilemma's en classroommanagement
conflicten

Didiclass

SURF Educatie<F>project

**Noordelijke Hogeschool Leeuwarden (NHL) Instituut Educatie & Communicatie (IEC)
Rijksuniversiteit Groningen, Universitair centrum leraren opleiding (UCLO)**

Kenmerk en versienummer projectvoorstel: nhl/rug/surf/ddcc01

Eindrapportage

Inhoudsopgave

1. Samenvatting	3
2. Doel en specificaties resultaat.....	5
3. Projectvoortgang	9
3.1 Kort overzicht	9
3.2 Knelpunten	9
3.3 Conclusie	9
4. Voortgang deelresultaten.....	11
4.1 Voortgang deelresultaat 1: studentenversie, beta 0.X.....	11
4.2 Voortgang deelresultaat 2: eerste training opleiders	11
4.3 Voortgang deelresultaat 3: studentenversie 1.0	11
4.4 Voortgang deelresultaat 4: assessmentversie 1.0.....	11
4.5 Voortgang deelresultaat 5: ontwikkeltool/ raamwerk	11
4.6 Voortgang deelresultaat 6: tweede brede training	11
4.7 Voortgang deelresultaat 7: verspreiding	12
4.8 Voortgang deelresultaat 8: experimentele invoering en innovatie curricula.....	12
5. Planning/ standlijnenoverzicht	13
6. Kennisdisseminatie en kennisuitwisseling	14
7. Risico-analyse.....	15

BIJLAGEN

1. Brief Open Universiteit, Ruud de Moor Centrum	17
2. Programma studiemiddag Fontys Tilburg	21
3. Handleiding assessmentversie Didiclass	23
4. Enquête Didiclass	28

1. Samenvatting

Aan het begin van het project in september 2001 wordt in het projectvoorstel het volgende doel geformuleerd.

Het doel van het project, "multimediale leeromgeving beroepsvoorbereiding leraar", is het innoveren van het curriculum beroepsvoorbereiding van de lerarenopleidingen. Daartoe worden de volgende drie procesdoelen uitgevoerd:

1. *Productie van multimediale leeromgeving "didactische dilemma's en classroommanagement conflicten" voor studenten. Het betreft hier een studentenversie en een assessmentversie.*

Met de studentenversie leert de student dilemma's/conflicten te herkennen en te analyseren om een geoptimaliseerde strategie voor zijn eigen oplossing te vinden. De student kiest een dilemma uit een verzameling van filminterviews. Met videofragmenten wordt dit dilemma concreet gemaakt. De gekozen case moet dan bewerkt worden. Een deel van de opdracht is het geven van een advies aan de gekozen hoofdpersoon. De gekozen case en de eigen problemen vormen een eenheid die het reflecteren en beargumenteren bewust maken. De student geeft dus een advies aan zichzelf. De doelen van de studentenversie zijn bereikt als de student middels integratief handelen de kloof tussen de theorie op de opleiding en de praktijk in de stage overbrugd. Met de assessmentversie kan getoetst worden of een student voldoende competent is als leraar waar het gaat om classroommanagement en didactische dilemma's. Dit doel is bereikt als het instrument betrouwbaar en flexibel ingezet kan worden tegen, uit oogpunt van exploitatie, redelijke kosten.

2. *Eerste en tweede training van docenten (didactiek digitale media).*

Van de verschillende lerarenopleidingen in Nederland wordt een docent voor de eerste training gevraagd.

Naar aanleiding van deze eerste training gaan opleiders de studentenversie op de eigen opleiding inzetten. De opgedane ervaring van studenten en opleiders komt op een symposium aan de orde. De tweede ronde van trainingen wordt mede gegeven door de reeds getrainde opleiders van de eerste ronde om in hun instituut voor de verdere verspreiding te zorgen.

Het eindresultaat van de twee trainingsfasen is enerzijds kennisuitwisseling middels het symposium en anderzijds de landelijke disseminatie bij lerarenopleidingen.

3. *Innoveren van het curriculum beroepsvoorbereiding van de lerarenopleidingen.*

Door de cruciale rol van de praktijk/stages ontstaat steeds meer de noodzaak een competentiegerichte leerlijn beroepsvoorbereiding te ontwikkelen die gekenmerkt wordt door interactie tussen de student, de beroepssituatie en de opleiding. De studentenversie "didactische dilemma's en classroommanagement conflicten" kent de volgende didactische vernieuwingen:

- vraaggestuurd kiest de student zijn leerroute
 - reflectief handelen als algemene competentie gericht op professionalisering
 - flexibel inzetbaar qua plaats en tijd en toepasbaar in samenwerkend leren
 - interactiegerichte contextrijke en authentieke multimedia toepassing
- De aldus verworven expertise wordt ingebracht in de expertgroep van het EPS

(samenwerkende Nederlandse lerarenopleidingen) deelproject “Opleider in de school”.

In februari 2004 kan worden vastgesteld dat de doelen één en twee in redelijke mate zijn gerealiseerd. Het curriculum beroepsvoorbereiding van de lerarenopleidingen is niet direct geïnnoveerd als wel verrijkt met de mogelijkheden die Didiclass biedt. In de volgend hoofdstukken wordt deze conclusie nader onderbouwd.

2. Doel en specificaties resultaat

In de schuin gedrukte tekstfragmenten wordt telkens aangegeven in hoeverre de in het projectvoorstel geformuleerde resultaten ook daadwerkelijk gerealiseerd zijn.

Het doel van dit project is de productie van een digitale leeromgeving en het invoeren van deze als een flexibele en geïndividualiseerde route in het curriculum van de lerarenopleidingen met het onderwerp:

OMGAAN MET DIDACTISCHE DILEMMA'S EN CLASSROOMMANAGEMENT CONFLICTEN.

Het eindproduct bestaat uit de volgende onderdelen:

- Multimediale leeromgeving met digitale inhoud voor studenten, voorzien van praktijkvoorbeelden op video, waarmee studenten van lerarenopleidingen hun ervaringen met didactische dilemma's en classroommanagement kunnen toetsen aan theorie en bediscussiëren met medestudenten en docenten. Dit betreft alle fasen van de opleiding;
- Multimediale leeromgeving met digitale inhoud voor assessment, waarmee kan worden getoetst of een student voldoende competent is als leraar waar het gaat om classroommanagement en didactische dilemma's;
- Ontwikkeltool/ raamwerk voor opleiders om zelf de content nader te kunnen invullen of aanpassen;
- Training van opleiders;
- Evaluatiegegevens met betrekking tot de invoering in de lerarenopleidingen.

Er is een multimediale leeromgeving voor studenten zowel in Blackboard als op DVD. Deze zogenaamde studenterversie bestaat uit respectievelijk 39 en 26 dilemma's. Daarnaast zijn in Blackboard 22 verschillende vaardigheden van fragmenten en deels ook van opdrachten voorzien.

De assessmentversie, die in eerste instantie voor zij-instromers in het beroep is ontwikkeld, is gereed en kan uitgetoetst worden.

Het ontwikkeltool is eveneens beschikbaar. Tot nu toe is er een geringe belangstelling voor het ontwikkeltool geweest. In de brief aan het Ruud de Moor Centrum zijn de resultaten van het project opgesomd (bijlage 1).

Het onderwijskundige doel is innovatie van de lerarenopleiding, namelijk door de opleidingen meer flexibel te maken en minder plaats- en tijdsafhankelijk voor studenten. Doordat de lerarenopleidingen hiermee beter in staat zijn competentiegericht te werken zal dit mede leiden tot een herontwerp van het leerplan van de opleidingen. Hierbij gaat het in het eerste projectjaar om de eerste- en tweedegraadsopleiding van de aanvragende instellingen. Voor zowel de eerste- en de tweedegraadsopleiding beschikken de instellingen over een vol- en een deeltijdvariant. Door de samenwerking van universiteit en HBO, in het kader van de beroepsvoorbereiding en stagebegeleiding, wordt de noordelijke educatieve infrastructuur versterkt. In het eerste projectjaar starten wij met een training om een landelijke klankbordgroep van opleiders te installeren. Deze opleiders geven de projectgroep feedback en bepalen de content mee. Bovendien zijn zij de voortrekkers voor de training in jaar twee. Zo wordt via training een landelijk netwerk van alle lerarenopleidingen opgebouwd.

De eerste training en daarna verschillende presentaties op congressen heeft wel een eerste netwerk van contacten opgeleverd. Dat is weliswaar niet geformaliseerd in een klankbordgroep, maar de discussies en de feedback tijdens trainingen en presentaties zijn benut voor het verbeteren van het product

Didiclass. Daarnaast is gebruik gemaakt van het eigen netwerk in het noorden om het materiaal verder te ontwikkelen.

Het gebruik van de leeromgeving wordt in alle fasen van de lerarenopleidingen geïntegreerd. Deze leeromgeving sluit bij de landelijke ontwikkelingen aan: zij vormt een elementaire bouwsteen in een curriculum dat volgens de principes van competentiegericht leren georganiseerd is. Verder past een dergelijke leeromgeving in de ontwikkelingen binnen de lerarenopleidingen, namelijk dat het onderwijs steeds meer op afstand plaats vindt.

In het kader van competentiegericht leren beslist de student wanneer hij/zij met de tool werkt. Een indirect doel is het verkennen van de voordelen van een multimediale leeromgeving. Het primaire leerdoel is leren herkennen en analyseren van dilemma's en conflicten om een geoptimaliseerde strategie voor een oplossing te vinden. Door het integratief handelen van de student wordt de kloof tussen de theorie op de opleiding en de praktijk in de stage overbrugd.

Het medium maakt een individuele benadering van het onderwerp OMGAAN MET DILEMMA'S EN CLASSROOMMANAGEMENT CONFLICTEN mogelijk. De voorbeelden van dilemma's/conflicten zijn stage-ervaringen van studenten en experts in het voortgezet onderwijs. De student kiest op basis van filminterviews een case die dan bewerkt wordt. Deel van de opdracht is het geven van een advies van de gekozen hoofdpersoon. De gekozen case en de eigen problemen vormen een eenheid die het reflecteren en beargumenteren bewust maken. Dus geeft de student ook een advies aan zichzelf.

In het advies moeten drie dimensies van onderwijskundig handelen worden meegenomen: classroommanagement, conflictmanagement en didactische aanpak. Vanuit deze drie invalshoeken vindt de student theoretische informatie in de leeromgeving. De omgeving wordt zodanig ontwikkeld dat studenten die op hetzelfde moment met hetzelfde probleem bezig zijn, worden aangezet tot het samen nadenken over een oplossing.

In de loop van het project zijn, onder andere op advies van de reviewcommissie, naast de toegang via dilemma's een toegang via competenties en een toegang via vaardigheden ontwikkeld. Niet alleen opdrachten waarbij het geven van een advies centraal staat, zijn gemaakt. Er is een databank met opdrachten behorend bij Didiclass in ontwikkeling. Een aantal voorbeelden van mogelijke opdrachten zijn gebruikt bij de training in Tilburg (bijlage 2).

Zij-instromers kunnen met een dergelijke leeromgeving in een assessment laten zien dat zij ook de nodige competentie beschikken.

In de handleiding behorend bij de assessmentversie, is te lezen welke stappen een zij-instromer moet doorlopen om een aantal competenties te bewijzen (bijlage 3).

In de scholing voor opleiders staat het flexibel werken met multimediale leeromgevingen centraal. Behalve het toepassen van de ontwikkeltool wordt ook het vullen van de leeromgeving met cases van de eigen studenten behandeld. Deze ontwikkeltool wordt ook in het Engels en in het Duits aangeboden. Bovendien is de tool ook te vullen met dilemma's die centraal staan in andere beroepsopleidingen.

Voorbeeldmatig is een Franse, een Duitse en een Engelse casus in de databank opgenomen. Voor het concept Didiclass is ook in het buitenland belangstelling getoond. In Duitsland is er interesse getoond voor het ontwikkeltool.

Tijdens de eerste twee scholingsbijeenkomsten blijkt dat de interesse van de deelnemers voornamelijk uitgaat naar het werken met de leeromgeving. Slechts een enkeling heeft interesse om eigen materiaal in de leeromgeving te plaatsen. Het accent in de scholing hebben we dan ook aangepast aan de wens van de deelnemers.

De handleiding die docenten helpt om zelf fragmenten te maken en in Didiclass te plaatsen is sinds de vierde tussenrapportage (augustus tot en met september 2002) niet meer bijgewerkt. De handleiding is in deze tussenrapportage te vinden in bijlage 7 en 8. Zodra er interesse voor is, zal er een update plaats vinden.

De technologische specificaties zijn nog beperkt. We hebben in een prototype gewerkt met mpg1. In het project zoeken we naar een betere oplossing voor de compressie. Voor de technische keuzes is een deadline vastgesteld op 1 februari 2002. In maart 2003 kunnen we over de technologische specificatie het volgende zeggen. Er is op dat moment nog steeds geen nieuwe standaard die breed wordt ondersteund. De technische mogelijkheden maken het omzetten naar verschillende standaarden steeds makkelijker. We kiezen op dvd voor een hoge kwaliteit die beter is dan in mpg1, namelijk Windows Media Video (WMV). Op de videosever kiezen we eveneens voor WMV dat naar gelang de mogelijkheden van de gebruiker in een drietal verschillende bandbreedten beschikbaar kan worden gesteld.

Studenten krijgen toegang tot de tool middels logging bij een internetversie. We willen zowel een standalone als een intra-/ internetversie ontwikkelen. Om het gebruik van de tool te kunnen evalueren en de tool te kunnen aanpassen, vindt registratie plaats van de handelingen en duur van de handelingen door studenten. Er worden in de tool twee soorten feedback voorzien: feedback vanuit de tool, voornamelijk bij meerkeuzevragen, en feedback door een docent of medestudent. Vooralsnog gaan we ervan uit dat analyse van open tekstinvoer door een docent of medestudent wordt gedaan, niet door de tool. In de tool wordt de mogelijkheid tot samenwerkend leren ingebouwd door het aanbieden van communicatiemogelijkheden, mogelijkheid tot uitwisselen van documenten en door aan studenten zichtbaar te maken wie in een bepaalde periode aan dezelfde case werkt.

Op termijn zal het materiaal van de videosever in twee bandbreedten beschikbaar komen, namelijk voor gebruik in een netwerk en voor thuisgebruik via een modem. De mogelijkheden voor samenwerkend leren zijn binnen Blackboard volop aanwezig. Didiclass maakt gebruik van deze mogelijkheden. Binnen N@Tschool zijn vergelijkbare mogelijkheden.

De tool wordt zo gemaakt dat de inhoud eenvoudig aangepast en uitgebreid kan worden. Dat kan door opleiders, maar ook door studenten. Bij de invulling van de tool wordt zoveel mogelijk overlegd met docenten uit het voortgezet onderwijs en met studenten van de lerarenopleidingen.

Gedurende het invoeren van de tool in de curricula, zowel experimenteel als in definitieve vorm, wordt een steunpunt in het leven geroepen door de NHL en RUG. In deze periode worden ook de updates verzorgd voor de lerarenopleidingen in het land. Deze versies moeten kunnen draaien binnen de bestaande techniek zoals die door de verschillende lerarenopleidingen wordt gebruikt. Na de projectperiode, dat wil zeggen in februari 2004, zal de ondersteuning van Didiclass in eerste instantie door de beide partners in het project verder gegeven worden. Binnen het samenwerkingsverband EPS zijn geen verdere mogelijkheden voor verdere ondersteuning. We zijn dan ook op zoek naar een ander landelijk samenwerkingsverband.

Inmiddels zijn er hoopvolle contacten gelegd met de Open Universiteit. In november 2003 wordt bekeken welke vorm de samenwerking krijgt.

De studentenversie en de assessmentversie worden zowel in Blackboard als op DVD of CD in februari 2004 volledig aangepast aan de laatste stand van zaken. Alle geregistreerde gebruikers van Didiclass, inmiddels ± 51 personen, krijgen vervolgens een DVD toegestuurd. Toch lijkt dit niet het eind van het project Didiclass. Zoals uit bijlage 1 blijkt, wordt de laatste hand gelegd aan een vervolg samen met het Ruud de Moorcentrum van de Open Universiteit. Dit betekent dat de Rijksuniversiteit Groningen, de Open Universiteit en de Noordelijke Hogeschool Leeuwarden nog twee jaar gemeenschappelijk aan de uitbouw van de digitale casusbank zullen gaan werken.

3. Projectvoortgang

3.1 Kort overzicht

De maanden oktober 2003 tot en met januari 2004 hebben gestaan in het kader van de afronding en de verdere verspreiding van Didiclass. Op de volgende locaties is een training verzorgd: Nijmegen, Zwolle, Heerlen, Sittard, Tilburg, Utrecht en Leeuwarden (2x). Voor webstream, voor de resonansgroep stagescholen Noord Nederland en voor Educa-Berlijn is een lezing verzorgd. Voor twee locaties Wageningen/Dronten en Rotterdam loopt nog een afspraak om een training te verzorgen.

Deze trainingen op locatie zijn in de plaats gekomen van de aanvankelijke geplande brede training.

De afronding van zowel de studentenversie als de assessmentversie op DVD en in Blackboard hebben eveneens de nodige tijd gekost.

Van Cedefop is bericht gekomen dat het project nog steeds ter beoordeling voorligt, maar dat de Europese collegae voor enige vertraging hebben gezorgd.

Als praktijkvoorbeeld in het kader van "Innovatie en kwaliteit publieke sector" is het project niet door de voorronden gekomen.

Het project is ingestuurd naar de European Academie Software Award.

Verder is er een paper ingestuurd naar de AACE Ed-media conferentie in Zwitserland.

De databank zal vermoedelijk in februari 2004 ook beschikbaar komen in N@Tschool.

3.2 Knelpunten

Bij iedere scholing, training, demonstratie en/of lezing blijkt telkens weer de kwetsbaarheid van het werken met beeld en geluid. De volgende niet uitputtende lijst met problemen doemen op:

- de koptelefoons ontbreken
- er zijn geen dvd-spelers
- de DVD's zijn niet compatibel
- de beamer kan het beeldformaat niet aan
- de media-players zijn verouderd
- het netwerk is buiten dienst
- de videosever is onbereikbaar

Alle problemen hebben niets met Didiclass zelf te maken maar wel met werken met een netwerk of DVD.

Een eenvoudige Cd-rom voor verschillende doelgroepen zal voorlopig als minst kwetsbaar hulpmiddel nog moeten worden gebruikt.

De hoeveelheid ideeën om Didiclass te gebruiken neemt toe. We zijn dan ook bezig met het opzetten van een databank om deze ideeën te verzamelen en voor iedereen beschikbaar te stellen.

Er zal nog een groot aantal cases moeten worden gemaakt om voor iedere doelgroep een aantal herkenbare cases in de databank beschikbaar te hebben. Met name het interculturele aspect ontbreekt in het huidige bestand. Verder zijn er nog weinig positieve rolmodellen in de databank.

Om de kwaliteit van Didiclass te blijven verbeteren is er een enquête gemaakt voor gebruikers. Het is de bedoeling het gebruik van deze enquête (bijlage 4) te stimuleren. Bij de brief met DVD-rom zal als bijlage een exemplaar van de enquête meegestuurd worden.

3.3 Conclusie

Als we kijken naar de subsidiecriteria van het Surf Educatie <F>onds en naar het project Didiclass kunnen we concluderen dat Didiclass aan de volgende criteria ook werkelijk heeft voldaan:

- het is een grootschalig project geworden
- de projectleidingskosten zijn beperkt gebleven
- het project helpt bij het herontwerpen van het onderwijs
- er zijn nieuwe wegen bewandeld in het toepassen van ICT in het onderwijs
- de samenwerking tussen de participerende instellingen heeft stand gehouden
- er is een vervolg op het project met een nieuwe partner
- plan van aanpak en uiteindelijk uitvoering zijn in elkaars verlengde gebleven
- er wordt gebruik gemaakt van generieke tools
- er hebben geen volume-aanschaffingen plaats gevonden
- het project blijft vrijwel binnen de begroting
- de disseminatie is succesvol geweest

4. Voortgang deelresultaten

4.1 Voortgang deelresultaat 1: studentenversie, beta 0.X

De beta 0.X-versie is gereed. Het is een docentgestuurde versie die 26 dilemma's met omgeving bevat. Daarnaast is er een trefwoordenlijst met 14 trefwoorden gereed. Verder zijn er acht videofragmenten met veel voorkomende didactische situaties in deze versie opgenomen. Uitgaande van twee leerwegen zijn er voorbeeldmatige opdrachten voor de associatieve leerweg en opdrachten voor de competentiegestuurde leerweg opgenomen. Het zal duidelijk zijn dat de beta 0.X-versie niet meer bestaat maar is opgegaan in de studentenversie 1.0 en de opvolgers daarvan.

4.2 Voortgang deelresultaat 2: eerste training opleiders

Met 17 man hebben we gekeken naar de (on)mogelijkheden van de beta 0.X-versie en ons al doende verdiept in het programma. De deelnemers zagen afhankelijk van de doelgroep verschillende mogelijkheden om zowel met de DVD-versie als met de Blackboard versie in het onderwijs te werken. We gaan deze inzet volgen en onderzoeken. De resultaten zullen in de assessment- en studentenversie worden verwerkt. De training is succesvol verlopen en heeft zowel voor verbeteren van de studentenversie als voor het verbeteren van de training zelf resultaten opgeleverd.

4.3 Voortgang deelresultaat 3: studentenversie 1.0

Aan de studentenversie is gedurende de hele looptijd van het project gesleuteld. Opnames zijn dynamischer gemonteerd, beeld en geluidskwaliteit is verbeterd, maar er zijn ook telkens nieuwe cases aan toegevoegd. De teller is uiteindelijk blijven staan bij 39 casussen in Blackboard, waarvan er 26 op de DVD zijn opgenomen. Het product biedt nu al veel mogelijkheden om mee te werken, maar kan nog onbepaald uitgebreid worden. De illustratie van een aantal competenties is beperkt van omvang. De spreiding van kleur en spraak van de dilemma-inbrengers wordt gekenmerkt door een Noord-Nederlands karakter. Kortom er is nog veel te wensen over.

4.4 Voortgang deelresultaat 4: assessmentversie 1.0

De assessmentversie is gereed en zal samen met de studentenversie naar de geregistreerde gebruikers worden gestuurd. De demo-versie is bij een aantal trainingen op locatie gedemonstreerd. Het commentaar is verwerkt in de uiteindelijke versie die verspreid wordt. Helaas heeft er nog geen test plaatsgevonden met een zij-instromer in het beroep.

4.5 Voortgang deelresultaat 5: ontwikkeltool/ raamwerk

De interesse voor het ontwikkeltool is tot nu toe gering. Er is echter nog op geen enkele manier werk van gemaakt om de mogelijkheden voor derden zichtbaar te maken. Het kan zijn dat we er in de toekomst wel energie in gaan steken. De handleiding is gereed. Voor Blackboard en andere digitale leeromgevingen is geen ontwikkeltool nodig om het materiaal te kunnen gebruiken.

4.6 Voortgang deelresultaat 6: tweede brede training

De tweede brede training is geannuleerd omdat de belangstelling in Groningen (5 aanmeldingen) en in Sittard (6 aanmeldingen) te gering was. De aanvragen voor een training op locatie waren echter boven verwachting en zijn naar ons idee ook effectief geweest. Op de locatie konden direct de (on)mogelijkheden verkend worden. Over het algemeen hebben ± 10 docenten/lerarenopleiders aan de

trainingen deelgenomen. De uitzonderingen zijn Nijmegen/Arnhem met 35 deelnemers en Utrecht met twee docent deelnemers.

4.7 Voortgang deelresultaat 7: verspreiding

Op dit moment zijn er 51 personen geregistreerd die met toestemming gebruik maken van Didiclass binnen hun eigen lerarenopleiding. Dit aantal groeit de laatste maanden in hoog tempo. Het aantal personen dat voor een beperkte periode toestemming heeft om met het materiaal te experimenteren neemt af. Aangezien we pas met registeren begonnen zijn vanaf april, zoals in de vorige rapportage bij de voortgang van deelresultaat 3 is aangegeven, schatten we dat nog eens 20 andere docenten de beschikking hebben over het materiaal van Didiclass. Er heeft ook een training plaatsgevonden voor opleiders in de school.

4.8 Voortgang deelresultaat 8: experimentele invoering en innovatie curricula

Naast de eerder genoemde manieren waarop Didiclass is ingezet bij de NHL en de RUG, is Didiclass nu ook ingezet in een voorbereidingscursus bij de Universitaire lerarenopleiding. Tijdens een vijftal bijeenkomsten van twee uur is, in de vorm van korte theoretische notities, gevolgd door videofragmenten met opdrachten en tot slot een plenaire terugkoppeling, gewerkt met Didiclass. Op dit moment wordt, voor zover bij ons bekend, tenminste op de volgende plaatsen in Nederland geëxperimenteerd met Didiclass: Stoas Wageningen, Fontys Wageningen, HK-Arnhem, opleiding drama, ICLON Leiden, Fontys Tilburg, Fontys Zwolle en HAN-Nijmegen. Daarnaast wordt op een aantal plaatsen in België gewerkt met Didiclass. Het ligt in de verwachting dat met name in de Fontys-opleidingen Didiclass een structurele plaats in de opleiding zal gaan krijgen. Didiclass past vrijwel naadloos in de ontwikkelde competentielijn.

6. Kennisdisseminatie en kennisuitwisseling

Naast de eerder genoemde trainingen en lezingen (zie bladzijde 9, paragraaf 3.1) heeft Didiclass zich gepresenteerd tijdens de Surf-onderwijsdagen.

Op het komende VELON-congres zal Didiclass wederom van de partij zijn. De overdracht van de kennis naar en de scholing van een aantal medewerkers van het Ruud de Moorcentrum is reeds begonnen.

7. Risico-analyse

Het is verrassend hoeveel studenten, docenten, leerlingen, en anderen zich kwetsbaar hebben durven opstellen. Ze laten ons leren van momenten die niet altijd even vlekkeloos verlopen. We hopen dat dit ook in de toekomst mogelijk blijft. Ook een groot aantal scholen heeft zonder problemen de deuren voor ons open gezet. Met name de CSG Vincent van Gogh uit Assen, het Zernike College uit Groningen en de CSG Bogeman uit Sneek zijn wij veel dank verschuldigd. De lerarenopleidingen zullen, wil Didiclass evenals andere vernieuwende ICT-toepassingen een succes worden, nog wel het een en ander in hard en software moeten investeren.

**Bijlage 1 Brief Open Universiteit
Ruud de Moor Centrum**

INSTITUUT EDUCATIE EN COMMUNICATIE
AFDELING TALEN

Rengerslaan 10
8917 DD Leeuwarden
Tel: 058 - 2934 255/245
Fax: 058 - 2934 248

uw brief van
--

uw kenmerk
--

ons kenmerk
hh/jh/04-015

datum
29 januari 2004

onderwerp
eindresultaat Didiclass

Beste,

Het eindresultaat van het project bestaat uit twee hoofdproducten, namelijk een studentenversie en een assessmentversie. De basis van de studentenversie zijn 39 dilemma's (bijlage 1). Gemiddeld bestaat een dilemma uit een viertal fragmenten. De fragmenten zijn in doorsnee zo gemonteerd dat de tijdsduur van 5 minuten niet wordt overschreden. De dilemma's hebben een divers karakter, lopend van pedagogisch naar vakdidactisch.

Naast deze dilemma's zijn 22 verschillende vaardigheden voorzien van fragmenten al dan niet in gecompileerde vorm. Voor een deel zijn de fragmenten ook onderdeel van de dilemma's (bijlage 2). Gemiddeld zijn 2 fragmenten per vaardigheid gemonteerd. Ook hier overschrijden de fragmenten vrijwel nooit de 5-minutengrens. Er zijn verder 5 fragmenten voor het illustreren van vakdidactiek wiskunde in de studentenversie opgenomen.

Daarnaast is voor 40 onderwerpen een beknopt theoretisch kader (\pm 128.000 bytes) ontworpen. Dit geheel is op Blackboard gezet. Een deel is in verband met de capaciteit op dvd-rom en op aanvraag ook op cd-rom beschikbaar.

Naast deze studentenversie is er ook een assessmentversie ontwikkeld. Deze versie bestaat uit een drietal casussen met opdrachten en een achttal lesfragmenten met opdrachten. De casussen en de helft van de lesfragmenten worden ook gebruikt in de studentenversie. Op dit moment is de assessmentversie alleen nog op cd-rom beschikbaar. Eind februari 2004 zal deze versie ook op Blackboard beschikbaar komen.

Zoals in de begroting d.d. 11 november 2003 is aangegeven kan de combinatie RUG/NHL een vergelijkbare hoeveelheid materiaal produceren in twee jaar voor het in de begroting genoemde bedrag.

Aangezien het Ruud de Moor centrum met één instelling een contract wil afsluiten zal de NHL het contract afsluiten, en vervolgens afspraken maken met de RUG.

Als contractpartner namens de NHL zal optreden de heer Ir. F. Kuipers, voorzitter van het College van Bestuur van de NHL, Tesselschadestraat 12, 8913 HB te Leeuwarden.

Als projectleider zal optreden de heer Drs. J.A.J. Hardus, afdelingshoofd van de afdeling Talen van de NHL, Rengerslaan 10, 8917 DD te Leeuwarden.

Als plaatsvervangend projectleider zal optreden de heer Drs. A.C.M. van den Bogaart, instituutsdirecteur van het instituut Educatie en Communicatie van de NHL, Rengerslaan 10, 8917 DD te Leeuwarden.

Mocht ik nog meer gegevens moeten aanleveren dan verneem ik dat graag.

Met vriendelijke groet,

Hans Hardus

Bijlage(n): - Dilemma's
- Vaardigheden

Dilemma's

1	Alex	4 fragmenten
2	Angeliek	6 fragmenten
3	Bianca	5 fragmenten
4	Ben	5 fragmenten
5	Delphine	5 fragmenten
6	Douwe	3 fragmenten
7	Frans	4 fragmenten
8	Frederiek	5 fragmenten
9	Frits	3 fragmenten
10	Gideon	3 fragmenten
11	Harold	7 fragmenten + opdrachten
12	Jerry	2 fragmenten
13	Johan	7 fragmenten + opdrachten
14	Johanna K	4 fragmenten
15	John	6 fragmenten + opdrachten
16	Kevin	2 fragmenten
17	Kim	3 fragmenten
18	Marieke	2 fragmenten
19	Marianne	3 fragmenten
20	Marjolein	4 fragmenten
21	Marsha	4 fragmenten
22	Metz	6 fragmenten
23	Nathalie	8 fragmenten
24	Nienke Bu	5 fragmenten
25	Nienke Bo	6 fragmenten
26	Rixt	4 fragmenten
27	Willemijn ¹	5 fragmenten + opdrachten
28	Willemijn ²	4 fragmenten
29	Mirjam	3 fragmenten
30	Engracia	3 fragmenten
31	Gerben	3 fragmenten
32	Ernest	8 fragmenten
33	Jitske A	8 fragmenten
34	Helen	5 fragmenten
35	Jitske de C	3 fragmenten
36	Rianda	3 fragmenten
37	Harm	3 fragmenten
38	Jacqueline	4 fragmenten
39	Ria	3 fragmenten

Vaardigheden

1	Aandacht vragen	2 fragmenten
2	Aansluiten bij belevingswereld	1 fragment (comp)
3	Activerende didactiek	1 fragment
4	Begeleiden bij zelfstandig werken	2 fragmenten (2 comp)
5	Bord, media en ICT gebruik	3 fragmenten
6	Contact maken met leerlingen	1 fragment
7	Controleren van begrip	2 fragmenten
8	Eigenwaarde stimuleren	1 fragment
9	Houding en stem	7 fragmenten
10	Huiswerk opgeven en bespreken	9 fragmenten
11	Ingaan op vragen van leerlingen	2 fragmenten
12	Instructie van leeractiviteiten	3 fragmenten (1 comp)
13	Introduceren nieuw thema	3 fragmenten + opdracht
14	Leerdoelen uitleggen	1 fragment (comp)
15	Leiding geven aan de klas	1 fragment
16	Lesplanning aangeven en volgen	4 fragmenten (3 comp)
17	Opdrachten bespreken	1 fragment (comp)
18	Orde houden	3 fragmenten + opdracht
19	Procedure en afspraken instellen en hanteren	1 fragment
20	Uitleggen	3 fragmenten (1 comp)
21	Start van de les	1 fragment (comp) + opdracht
22	Voorkennis activeren	1 fragment (comp)

Bijlage 2 Programma studiemiddag Fontys Tilburg

Studiemiddag Didiclass Fontys Tilburg
Woensdag 21 januari 2004

Programma

13.00 Ontvangst en korte intro Didiclass

1. het project in vogelvlucht
2. huidige stand van zaken
3. demo blackboard/CD/DvD

13.30 Een exempel groepswerk: zelf aan de slag met een dilemma uit Didiclass (1)
Hoe ver mag je met humor gaan?

Aan de hand van getoond videomateriaal vragen we ons af of er grenzen zijn aan het pedagogisch koninkrijk van de docent. In deze case willen we ook stilstaan bij de mens achter de leraar. Competentieontwikkeling is tenslotte geworteld in de inspiratie van mensen.

14.30 Pauze

14.45 Een exempel van een klassikale les met Didiclass rondom een vaardigheid (2)
Is klasmanagement ook iets voor de praktijk van alledag?

Goed klasmanagement ziet men zelden; klasmanagement valt pas op als het ontbreekt. Klasmanagement zou ik omschrijven als het schijnbaar onopvallend orde houden. In deze case analyseren we aan de hand van videomateriaal waar klasmanagement uit bestaat. In de nabespreking zal zeker het effect van straf aan de orde komen.

15.30 Keuze uit lesfragment of dilemma (3)

- 1) ontwikkel een opdracht bij een dilemma en/of
- 2) ontwikkel een opdracht bij een lesfragment

16.20 Demonstratie assessmentversie

16.50 Terugblik en afsluiting

17.00 Sluiting

Werken met Didiclass-dilemma's (1)

- 1) Bekijk de intro en het interview met Frans
- 2) Formuleer in eigen woorden het dilemma van Frans
- 3) Bekijk het fragment van het interview met de leerlingen en het interview met haar coach
- 4) Vind je hierin aanleiding om het dilemma van Frans te herformuleren?
- 5) Studenten: welk advies zou je de docent die het dilemma inbrengt willen geven? Waarom?
- 6) Docenten: welke elementen zou dit advies moeten bevatten en waarom?

Werken met Didiclass-vaardigheden (2)

- 1) Bekijk het interview en het lesfragment van Olga.
Wat kun je over het klasmanagement van Olga zeggen.
- 2) Formuleer in tweetallen een opdracht voor studenten die naar de beide fragmenten gaan kijken.
- 3) Uitwisselen van de opdrachten.
- 4) Bekijk fragment Olga laat leerlingen nablijven.
Wat kan er over het effect van straf naar aanleiding van dit fragment geleerd worden.

Werken met Didiclass-vaardigheden (3)

- 1) Tweetal: formuleer een concreet probleem waar een van uw studenten tijdens het lesgeven tegenaan loopt.
- 2) Selecteer binnen Didiclass een of meer relevante vaardigheden of lesfragmenten die bij dat probleem horen.
- 3) Selecteer fragmenten waarmee u deze student aan het werk wilt zetten.
- 4) Noteer de fragmenten en formuleer een opdracht bij dit fragment.
- 5) Noteer voor u zelf welk leerdoel u voor ogen hebt.
- 6) Geef uw opdracht aan een ander tweetal.

Bijlage 3 : handleiding assessmentversie Didiclass

1. Inleiding: Didiclass en de assessmentversie van Didiclass

Didiclass is een multimediale omgeving met een breed scala aan gefilmde les- en onderwijssituaties. Via Didiclass kunnen studenten hun analyse- en adviesvaardigheden oefenen. Daarnaast is Didiclass een uniek medium om kennis te nemen van interessante en veelvoorkomende situaties en problemen waar docenten in het onderwijs mee te maken hebben.

De assessmentversie van Didiclass is ontworpen om studenten de mogelijkheid te bieden plaats- en tijdonafhankelijk de beheersing van docentcompetenties te tonen en erop te reflecteren. Uitgangspunt hierbij zijn de 7 SBL-competenties; de beschrijving van de relevante competenties kunt u vinden op de CD-rom

2. Hoe is de assessmentversie opgebouwd?

De assessmentversie bevat

a. twee casussen

b. 5 lessituaties: begin v.d. les, einde v.d. les, storing, uitleggen, begeleiden.

Een standaard assessment traject bestaat uit:

- het schrijven van een advies bij één van de twee casussen
- het kiezen van twee lessituaties; vervolgens doe je de **quickscans** die bij de betreffende filmpjes horen en voer je bij beide situaties de **task** uit. Met de quickscan kun je voor jezelf snel nagaan of je de filmpjes goed bekeken en geïnterpreteerd hebt. De tasks stuur je naar je assessor(en) ter beoordeling.

De casussen zijn zo ontworpen dat je je analyse- en adviesvaardigheden kunt aantonen. De lessituaties zijn zo ontworpen dat je in ieder geval je analyse- en reflectievaardigheden (competentie 7) kunt tonen. Daarnaast heb je de mogelijkheid andere docentcompetenties te tonen bijvoorbeeld aan de hand van videomateriaal dat je van je eigen lespraktijk maakt.

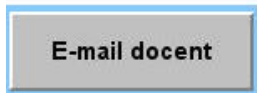
3. Hoe wordt je assessment beoordeeld?

Hoe? :Je wordt in dit assessment op een aantal competenties beoordeeld: Bij de casus word je beoordeeld op je analytisch en adviserend vermogen. Bij de lessituaties draait het naast analytisch vermogen vooral om SBL-competentie 7; m.a.w. in hoeverre ben je in staat te reflecteren op je eigen docentcompetenties en kun je op grond van die reflectie valide en haalbare leerdoelen formuleren? Daarnaast heb je mogelijkheid je zelf competent te tonen in met name competentie 1,2 en 4. Om een goed idee te krijgen van wat de verschillende competenties behelzen (en waar je dus op beoordeeld wordt) verdient het aanbeveling de omschrijving van die competenties op de CD-Rom goed te lezen.

4. Door wie?

Voordat je aan je assessment begint krijg je 1 of meerdere assessoren toegewezen. De “tasks” die je maakt in het kader van dit assessment kun je aan deze assessor(en)

mailen met behulp van de knop:

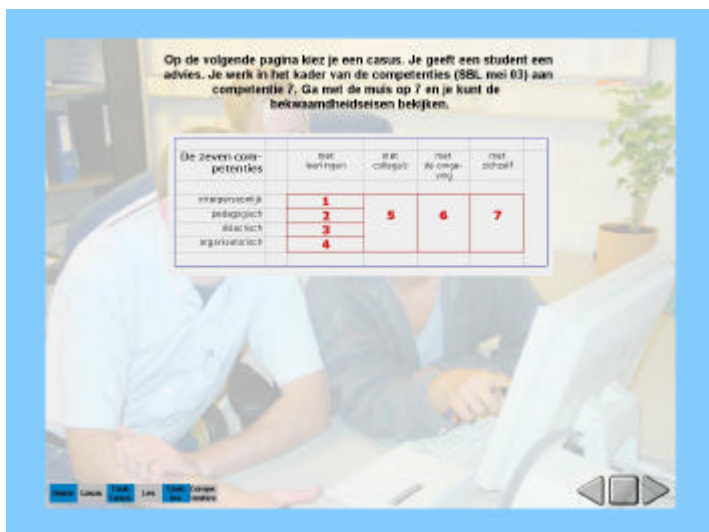

5. De SBL- competenties: Wat en hoe?

Leraren hebben met hulp van het Samenwerkingsorgaan Beroepskwaliteit Leraren (SBL) de competenties beschreven die zij in huis moeten hebben om goed onderwijs te kunnen geven. SBL is een stichting voor en door leraren. Bij alle activiteiten en projecten van SBL zijn leraren betrokken. In werkgroepen is een voorstel voor bekwaamheidseisen ontwikkeld. In bijeenkomsten en via www.lerarenweb.nl hebben leraren op dit voorstel gereageerd. Dit heeft geleid tot de definitieve bekwaamheidseisen, die in de loop van 2003 in de Wet Beroepen in het Onderwijs (Wet BIO) verwerkt zijn. Deze bekwaamheidseisen zijn richtinggevend voor de beroepspraktijk en de opleiding van leraren. Eens in de zes jaar zullen de eisen opnieuw worden bezien.

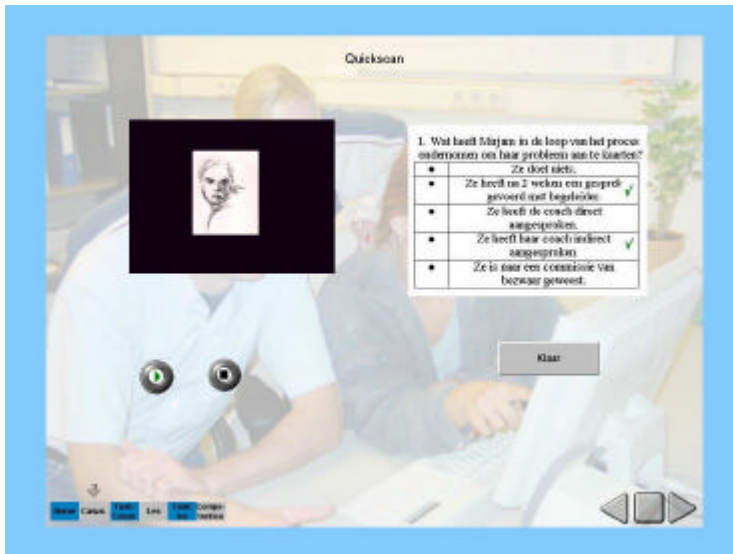
6. Getting started

Deze assessmentversie is zelfstartend. Na de openingpagina krijg je het volgende scherm te zien:

Met de knoppen rechts onderin het scherm kun je navigeren door het programma: je kunt 1 pagina terug, je kunt stoppen met het programma en je kunt 1 pagina vooruit.

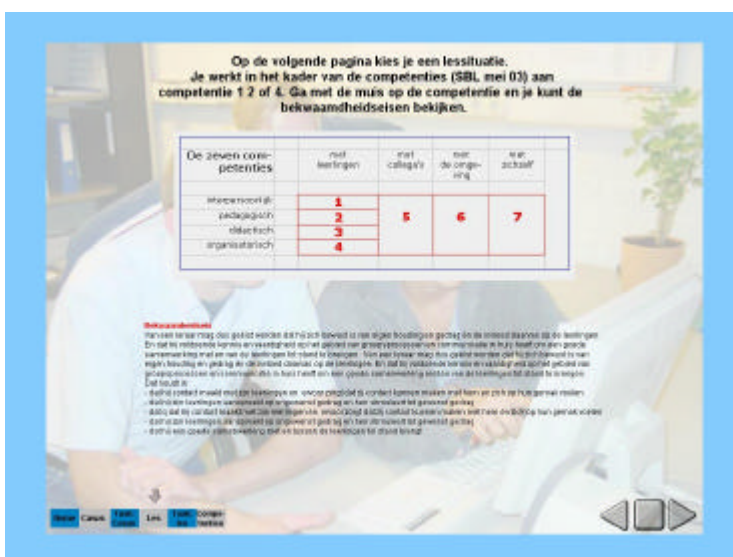
Met het balkje links onderin het scherm kun je meer gericht navigeren: Je kunt naar de casus (=filmmateriaal + quickscan), je kunt naar de “task casus”(= assessmentopdracht bij de casus), je kunt naar “les” (=filmmateriaal + quickscans van een aantal lessituaties waar je uit kiezen kunt) en je kunt naar “task les” (=assessmentopdracht bij lessituaties). De meest linkerknop “home” geeft je de mogelijkheid naar het openingsscherm te navigeren.

Wanneer je de casus hebt bekeken kun je de “quick scan” doen. Hiermee kun je snel zien of je de film goed bekeken hebt en of je niet belangrijke aspecten gemist hebt. Deze quickscan is dus voor jezelf bedoeld en is geen onderdeel van het assessment. De quickscan werkt als volgt : klik met de muis de uitspraken aan die naar jou idee correct zijn. Je kunt door nog een keer te klikken zo’n antwoord ook weer ongedaan maken. Wanneer je denkt dat je alles correct hebt aangevinkt kun je vervolgens op “klaar” klikken. De computer geeft dan via groene V’tjes aan of je antwoorden juist zijn.

Na de quick scan doe je de eigenlijke assessmentopdracht voor de casus; daartoe ga je naar “task casus” via de navigatiebalk links onderin. Wanneer je deze task klaar hebt kun je hem mailen naar de jou toegewezen docent/assessor.

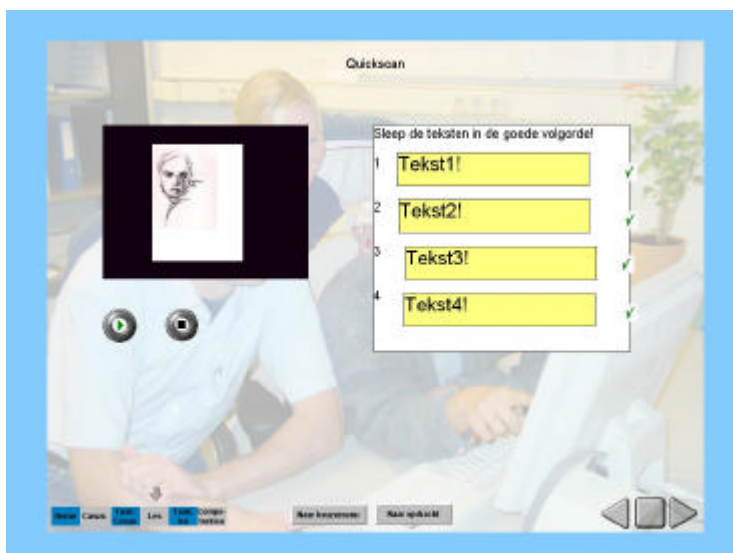
Vervolgens ga je naar deel twee van dit assessment: de lessituaties. Dit deel begint weer met een scherm met een korte beschrijving van de relevante competenties: ga hiertoe met de muis op de relevante competentie staan

Met de knoppen rechtsonder ga je verder tot je bij het volgende scherm komt: Via dit scherm maak je een keuze voor twee lessituaties. Deze twee lessituaties moeten uit verschillende “kleurblokken” komen. Door met je muis over de fotootjes te bewegen zie je welk filmpje met welk soort lessituatie correspondeert (het betreffende blokje licht dan op). Wanneer je je keuze hebt gemaakt kun je het door jouw gewenste filmfragment bekijken door op het fotootje te klikken.

Bij elk van de lessituaties hoort weer een quickscan. Dat kan er eentje zijn waarbij je de juiste uitspraak moet aanvinken, zoals bij de casus, of het kan een “drag-and-drop” activiteit zijn, waarbij je de teksten in de juiste volgorde sleept met je muis. De computer controleert meteen je antwoord door, nadat je een blok hebt neergezet, al dan niet een groen vinkje te plaatsen.

Wanneer je de quickscan hebt gedaan maak je de “task les” (te bereiken via de navigatiebalk links onderin) en mail je je schriftelijk werk naar de jou toegewezen docent/assessor. Het bijbehorende videomateriaal lever je, voorzien van naam, adres, studentnummer, naam docent/assessor in op het afdelingsbureau van de afd. Talen.

7. Tips voor de video-opname

Bij het assessment horen minimaal twee video-opnames, bij elk task voor de lesfragmenten een. Hier enkele tips voor het maken van een goede opname:

- Beperk je tot fragmenten van maximaal vijf minuten. Dus neem alleen de fases van de les op die relevant zijn (anders moet je snijden en dat is veel werk).
- Vraag een collega/conciërge of die de opnames wil maken (volgens jouw planning).
- Je kunt overwegen een leerling die opname te laten maken (het best neem je een leerling uit een andere /hogere klas).
- Lukt bovenstaande niet dan kun je ook een camera op een statief achter in de klas plaatsen.
- Als jij of jouw school niet over een camera beschikken kun je een bij de lerarenopleiding lenen.

Bijlage 4 : enquête Didiclass

De vormgeving van Didiclass

In deze enquête willen we je stellingen voorleggen over de vormgeving van het programma Didiclass. Je kunt op een vijfpuntsschaal aangeven in hoeverre je het met de verschillende stellingen eens bent.

De schaal loopt als volgt:

geheel mee eens

mee eens

neutraal / geen mening

mee oneens

geheel mee oneens

Op de bijgeleverde schrapkaart kun je de antwoorden invullen. Vul daarvoor het gehele vakje met potlood. Wil je een antwoord veranderen, maak dan gebruik van een vlakgom. Zet geen kruis door het foute antwoord! Dat maakt het formulier onleesbaar.

Succes en bedankt voor het invullen

Enquêtevragen vormgeving Didiclass

- 1: Het programma is makkelijk op te starten. (1.1.2.3.)
- 2: Vanuit het startscherm kan ik makkelijk zien hoe ik bij de verschillende onderdelen in het programma moet komen. (1.1.2.2.)
- 3: De instructietekst op het startscherm is duidelijk en compleet. (1.2.2.3.)
- 4: Vanuit het startscherm van een casus kan ik makkelijk zien wat mijn volgende stap moet zijn. (2.2.2.3.)
- 5: Ik hoef niet te lang te wachten op het starten van de filmpjes. (1.2.2.2.)
- 6: Ik kan een onderdeel makkelijk onderbreken. (1.2.2.2.)
- 7: Ik kan altijd direct terug naar het startscherm. (2.2.2.2.)
- 8: Als ik een vraag heb is het 'help' programma makkelijk te vinden en op te starten. (2.3.3.4.)
- 9: Een antwoord op mijn vraag is in het 'help' programma makkelijk te vinden. (2.3.3.3.)
- 10: Via de knop 'fragmenten' kan ik goed zoeken. (3.3.3.3.)
- 11: Het verschil tussen de knoppen 'Informatie bij' en 'Ga naar de theorie' is me duidelijk. (3.3.3.3.)
- 12: Ik kan zonder introductie van een docent zelfstandig met dit programma werken. (2.2.2.3.)
- 13: Ik kan na introductie door een docent zelfstandig met dit programma werken. (1.1.2.2.)
- 14: De vormgeving (kleur, lettertype, foto's) spreekt me aan. (2.2.2.2.)
- 15: De vormgeving stoort me bij het werken met het programma. (2.3.4.4.)
- 16: Ik mis de mogelijkheid van feedback binnen het programma. (3.3.3.4.)
- 17: Ik heb regelmatig gebruik gemaakt van de theorie achter de knoppen 'Informatie bij' en 'Ga naar de theorie'. (4.4.5.5.)
- 18: De theorie binnen het programma is bruikbaar en zinvol. (1.2.3.3.)
- 19: Het was niet altijd duidelijk welke theorie bij welke specifieke casus hoorde. (3.3.4.4.)
- 20: Over het algemeen vond ik Didiclass een programma waar je makkelijk mee kunt werken. (2.2.2.2.)

Een kwalitatieve evaluatie van het programma Didiclass op inhoud

Als ontwikkelaars van het programma Didiclass hebben we een aantal doelen geformuleerd ten aanzien van het programma. Met andere woorden: wat verwachten we van Didiclass?

Aan de hand van die doelen hebben we beoordelingscriteria opgesteld. We vragen jou als student/gebruiker van het programma volgens een specifieke procedure het programma te waarderen op de genoemde beoordelingscriteria. Daarvoor hebben we de beoordelings-criteria gevat in vragen. Hieronder vind je eerst de procedure en dan de lijst met vragen die je gaat beantwoorden.

Succes en bedankt voor je medewerking!

Procedure

- 1) Je hebt (net) gewerkt met het programma Didiclass. Beantwoord individueel de lijst met vragen die hieronder staat. Lees eerst alle vragen door, zodat je kunt vaststellen wat bij welke vraag precies bedoeld wordt. Formuleer dan je antwoorden.
- 2) Ga nu in tweetallen verder. Vergelijk je antwoorden. Maak samen een derde lijst met antwoorden. Probeer je antwoorden zo goed mogelijk te onderbouwen met voorbeelden. Hebben jullie verschillende voorbeelden, neem ze dan allebei op in de antwoordenlijst!
- 3) Lever de gezamenlijke antwoordenlijst in.

Vragen

- 1) Geeft het programma een realistisch beeld van de wekelijkheid? Zo nee, waarom niet? Waar wijkt de inhoud van het programma af van de werkelijkheid?
 - *Ik denk het wel. Deze programma is namelijk gebaseerd op realistisch feiten, gebeurtenis. Het is niet gespeeld.*
 - *Ja. De situaties zijn heel herkenbaar.*
- 2) Heb je door het programma meer mogelijkheden gekregen om theorie en praktijk met elkaar te verbinden? Zo ja, geef dan een voorbeeld. Zo niet, geef dan aan waarom niet.
 - *Door de praktijk beelden zien we hoe je de theorie in de praktijk kan toepassen. Door de problemen die aangegeven worden, ga je in je theorie oplossingen zoeken.*
 - *Ja, want je kunt er altijd handige dingen uithalen en toepassen + je eigen kennis en ervaring gebruiken voor advies.*
- 3) Heb je door het werken met Didiclass meer alternatieven in je bagage om met situaties in de praktijk om te gaan? Kun je bijvoorbeeld nu andere adviezen geven met betrekking tot bepaalde praktijksituaties? Geef een voorbeeld.
 - *Ja, want door de Casus van Ernest, hebben wij gezien hoe een beginsituatie belangrijk kan zijn voor de rest van het jaar (zowel positief als negatief).*
 - *Nee, we weten de theorie wel, maar de praktijk is altijd een kwestie van ervaren + wat bij je eigen persoonlijkheid past.*
- 4) Ben je je bewuster geworden van bepaalde (praktijk)ervaringen na het werken met het programma? Kun je die ervaringen nu beter omschrijven? Motiveer je antwoord met voorbeelden.
 - *Ja, want we hebben een kritischer kijk gekregen en we zijn bewuster geworden van de verschillende aspecten bij een probleem, Je leert ook vooruit kijken.*
 - *Ja omdat het herkenbaar is, kun je het sneller koppelen (je eigen ervaringen met de filmpjes). Bijvoorbeeld: Niet praten voordat het stil is. Verder zijn we bewuster bezig met het voldoen aan de "eisen" van de leerlingen → "streng is goed" "niet te aardig".*

- 5) Kijk je nu anders tegen bepaalde ervaringen in je stage aan? Ben je ze anders gaan inkaderen, anders gaan beschrijven? Geef een voorbeeld.
- *Ja, want door de verschillende casussen zijn wij gaan zien dat onze eigen problemen bij veel collega's voorkomen. Wat ons betreft, de taal gebruik.*
 - *Een fijne gedachte dat iedereen tegen dezelfde dingen aanloopt. We zijn ze niet anders gaan beschrijven.*
- 6) Als je nu gevraagd wordt een advies te geven in een 'dilemma', zou je dat dan anders doen dan je het voor het werken met Didiclass deed? Zo ja, hoe dan? Zo nee, waarom niet?
- *In het algemeen, nee maar het zou prettig zijn om vragen te kunnen stellen aan verschillende collega's (mening, omstandigheden) en feedback te kunnen krijgen van de persoon met het probleem.*
 - *Ja, je richt je echt op "hoofd dilemma" terwijl je voor didiclass misschien algemener en naar meerdere dingen tegelijk keek.*
- 7) Heb je door het werken met Didiclass kennis gemaakt met competenties of deelvaardigheden waarvan je nooit wist of besepte dat ze nodig zijn bij het beroep van docent? Zo ja, geef eens een voorbeeld. Zo nee, waren het voor jou dan allemaal competenties en vaardigheden waarvan je al dacht dat ze bij de (beginnende) docent horen?
- *Ja en Nee, van Sommige mensen lijkt het als of ze voor het 1ste voor de klas staan terwijl andere die net begonnen zijn overkomen als ervaren docenten.*
 - *Nee, je weet wel welke competenties en deelvaardigheden je nodig hebt als beginnend docent maar je beheerst ze nog niet allemaal. Dit oefen je in je Lio-stage.*

